

**EUROPEISKA
UNIONENS RÅD**

**Bryssel den 7 augusti 2002
(OR. en)**

11383/02

**Interinstitutionellt ärende:
2001/0126 (CNS)**

LIMITE

**RECH 137
ATO 104**

RÄTTSAKTER OCH ANDRA INSTRUMENT

Ärende: Rådets beslut om antagande av ett särskilt forsknings- och utbildningsprogram som skall genomföras av Gemensamma forskningscentret genom direkta åtgärder för Europeiska atomenergigemenskapen (2002–2006)

RÅDETS BESLUT

av den

om antagande av ett särskilt forsknings- och utbildningsprogram
som skall genomföras av Gemensamma forskningscentret
genom direkta åtgärder för Europeiska atomenergigemenskapen
(2002–2006)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen, särskilt artikel 7 första stycket i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

¹ EGT C

² Yttrandet avgivet den 29 maj 2002 (ännu ej offentliggjort i EGT).

³ Yttrandet avgivet den 30 maj 2002 (ännu ej offentliggjort i EGT).

av följande skäl:

- (1) Genom beslut nr .../.../Euratom har rådet antagit det sjätte ramprogrammet för Europeiska atomenergigemenskapens verksamhet inom området forskning och utbildning med syfte att bidra till upprättandet av det europeiska området för forskningsverksamhet 2002–2006¹ (nedan kallat "ramprogrammet"); programmet skall genomföras genom särskilda forsknings- och utbildningsprogram fastställda i enlighet med artikel 7 i fördraget, vilka skall innehålla närmare regler för programmens genomförande och längd och tillhandahålla de medel som anses nödvändiga.
- (2) Detta program bör omfattas av de regler för företags, forskningscenters och universitets deltagande och för spridning av forskningsresultat som rådet antagit för ramprogrammet genom beslut nr .../.../Euratom².
- (3) Vid genomförandet av detta program bör man särskilt sträva efter att främja forskares rörlighet och utbildning samt innovation inom gemenskapen.
- (4) Vid genomförandet av ramprogrammet kan det vara lämpligt att delta i internationellt samarbete, i synnerhet på grundval av kapitel 10 i fördraget, med tredje länder och internationella organisationer. Därvid kommer Gemensamma forskningscentret (GFC) att söka företräda alla intressen som gemenskapen och dess medlemsstater har samt att på bästa sätt använda de nät det håller i trafik.
- (5) Vid genomförandet av detta program bör särskild uppmärksamhet ägnas åt kandidatländerna. GFC kommer att inleda erforderlig utbildningsverksamhet inom kärnsäkerhet och kärnämneskontroll, bland annat åtgärder för att bekämpa olaglig handel i kärnmaterial.

¹ EGT ...

² EGT ...

- (6) GFC deltar i europeiska nätverk för kärnreaktors säkerhet, vilka har till syfte att förbättra de olika säkerhetsrutinerna och säkerhetsförfarandena, och kommer därigenom att bidra till en motsvarande utveckling i kandidatländerna.
- (7) All forskningsverksamhet som genomförs inom ramen för detta program bör vara förenlig med grundläggande etiska principer, bland annat med dem som kommer till uttryck i artikel 6 i Fördraget om Europeiska unionen i Europeiska unionens stadga om grundläggande rättigheter, och hänsyn måste även tas till allmänhetens beredvillighet att godta denna verksamhet.
- (8) Till följd av kommissionens meddelande "Kvinnor och vetenskap", rådets resolutioner av den 20 maj 1999¹ och den 26 juni 2001² samt Europaparlamentets resolution av den 3 februari 2000³ om denna fråga genomförs en handlingsplan i syfte att lyfta fram och stärka kvinnornas roll och ställning inom vetenskap och forskning i Europa, vilket bör säkerställa lika möjligheter, oberoende av kön.
- (9) Detta program bör genomföras på ett flexibelt, effektivt och öppet sätt, varvid hänsyn bör tas till GFC-användarnas behov och gemenskapens politik, samtidigt som målsättningen att tillvarata gemenskapens finansiella intressen beaktas. Den forskningsverksamhet som genomförs inom ramen för detta program bör i lämpliga fall anpassas till dessa behov och till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen.
- (10) GFC kommer även i fortsättningen att uppfylla kraven i gemenskapens politik så som dessa kommer till uttryck genom användarna. För att detta skall ske på ett ändamålsenligt sätt kommer centret att upprätthålla en passande balans i förhållande till den forskningsverksamhet som krävs för att nå upp till en hög vetenskaplig nivå.

¹ EGT C 201, 16.7.1999.

² EGT C 199, 14.7.2001, s. 1.

³ EGT C 309, 27.10.2000, s. 57.

- (11) GFC:s forsknings- och utbildningsverksamhet bör genomföras genom direkta åtgärder, särskilt när det är fråga om uppgifter som kommissionen tilldelas genom fördraget. Kommissionen bör fullgöra de uppgifter som åligger den på kärnklyvningsområdet och bör därvid dra nytta av GFC:s tekniska expertis.
- (12) GFC bör bedriva en aktiv verksamhet inom innovation och tekniköverföring.
- (13) Vid genomförandet av detta program bör kommissionen samråda med GFC:s styrelse i enlighet med bestämmelserna i kommissionens beslut 96/282/Euratom av den 10 april 1996 om omorganisation av Gemensamma forskningscentret¹.
- (14) I sinom tid bör kommissionen se till att en oberoende bedömning görs av den verksamhet som genomförs inom ramen för programmet. Denna bedömning bör utföras i en anda av öppenhet gentemot alla relevanta aktörer.
- (15) Vetenskapliga och tekniska kommittén har konsulterats beträffande det vetenskapliga och tekniska innehållet i detta särskilda program.
- (16) GFC:s styrelse har konsulterats beträffande det vetenskapliga och tekniska innehållet i detta särskilda program.

¹ EGT L 107, 30.4.1996, s. 12.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. I enlighet med beslut [...] om ramprogrammet 2002–2006 (nedan kallat "ramprogrammet") antas härmed ett särskilt program för Gemensamma forskningscentrets (GFC) direkta forsknings- och utbildningsåtgärder (nedan kallat "det särskilda programmet") för perioden från den [...] till den 31 december 2006.
2. Målen samt vetenskapliga och tekniska prioriteringar för det särskilda programmet anges i bilaga I.

Artikel 2

I enlighet med bilaga II till [beslut [...]/...]/ramprogrammet] uppgår det belopp som anses vara nödvändigt för genomförandet av det särskilda programmet till 290 miljoner euro. I bilaga II till detta beslut finns en preliminär fördelning av detta belopp.

Artikel 3

1. Kommissionen skall ansvara för genomförandet av det särskilda programmet.
2. Det särskilda programmet skall genomföras i enlighet med de särskilda bestämmelser som anges i bilaga III.

Artikel 4

1. Kommissionen skall utarbeta ett arbetsprogram för genomförandet av det särskilda programmet, vilket skall vara tillgängligt för alla berörda parter och innehålla en detaljerad redogörelse för mål och prioriteringar, ett tidsschema för genomförandet och formerna för genomförandet.

2. I arbetsprogrammet skall relevant forskningsverksamhet som genomförs av medlemsstaterna, associerade stater samt europeiska och internationella organisationer beaktas. Det skall uppdateras vid behov.

Artikel 5

1. Vid genomförandet av det särskilda programmet skall kommissionen samråda med GFC:s styrelse i enlighet med kommissionens beslut 96/282/Euratom.

2. Kommissionen skall regelbundet hålla styrelsen underrättad om genomförandet av detta särskilda program.

Artikel 6

1. Kommissionen skall i enlighet med artikel 4 i ramprogrammet regelbundet rapportera om vilka framsteg som gjorts i fråga om genomförandet av det särskilda programmet.

2. Kommissionen skall se till att den oberoende bedömning av programverksamheten som avses i artikel 5 i ramprogrammet genomförs inom de områden som omfattas av det särskilda programmet.

Artikel 7

Kommissionen får, om detta på ett effektivt sätt bidrar till de direkta åtgärdernas genomförande, begära att GFC skall genomföra projekt till ömsesidig nytta med juridiska personer etablerade i tredje land.

Artikel 8

Detta beslut riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den

På rådets vägnar

Ordförande

=====

VETENSKAPLIGA OCH TEKNISKA MÅL OCH HUVUDLINJER
FÖR VERKSAMHETEN

1. INLEDNING

Gemensamma forskningscentrets (GFC) uppdrag är att ge kundorienterat vetenskapligt och tekniskt stöd för utformning, utveckling, genomförande och övervakning av Europeiska unionens politik. Centret tjänar medlemsstaternas gemensamma intresse men är oberoende av privata och nationella särintressen.

GFC:s insats i ramprogrammet 2002–2006 omfattar rekommendationer från nyligen gjorda utvärderingar av GFC och krav som är nödvändiga på grund av reformeringen av kommissionen. Den karaktäriseras särskilt av

- en tydligare användarorientering,
- nätverksverksamhet för att skapa en bred kunskapsbas och, i Europeiska forskningsområdets (ERA) anda, i större utsträckning knyta medlemsstaternas laboratorier, industri och tillsynsmyndigheter till den vetenskapliga och tekniska verksamhet som bedrivs för att stödja EU:s politik, och
- en koncentration av verksamheten på ett antal utvalda teman, inklusive utbildning av forskare i avsikt att bibehålla sakkunskapen på kärnkraftsområdet i EU och de associerade länderna.

Verksamheten kommer att samordnas med de indirekta åtgärderna inom ramen för det särskilda Euratomprogrammet.

Centrets insats svarar mot klart uttalade behov och krav, särskilt från kommissionen, som har fastställts och som uppdateras genom systematiska och regelbundna kontakter¹.

Inom sina kompetensområden strävar GFC efter att skapa synergier med relevanta tematiska prioriteringar inom andra särskilda program, särskilt genom att delta i indirekta åtgärder och därigenom bidra till det arbete som bedrivs inom ramen för dessa (t.ex. genom jämförelse och validering av tester och metoder eller integrering av resultat för politiskt beslutsfattande).

2. PROGRAMMETS INNEHÅLL

2.1 Målsättning

GFC:s verksamhet på kärnkraftsområdet syftar till att stödja gemenskapens politik på besläktade områden och bistå kommissionen i dess fullgörande av de särskilda förpliktelser den åläggs genom fördragen. En tredjedel av gemenskapens el kommer från kärnkraft, och det krävs bibehållen vaksamhet för att bevara den höga säkerhetsnivån i gemenskapen, förhindra spridning av kärnmaterial och för att se till att bearbetning och långtidsförvaring av avfallet sköts effektivt. Vidare innebär unionens utvidgning, behovet av kärnämneskontroller på material som nedrustningsprocessen genererar och den tekniska utvecklingen nya utmaningen.

¹ Årliga arbetsmöten för användare, en grupp med användare från olika generaldirektorat, bilaterala avtal m.m.

GFC inriktar sin verksamhet på områden där insatser från gemenskapens sida är på sin plats, där centrets europeiska identitet tillför ett mervärde och där dess åtgärder motiveras av gränsöverskridande aspekter på kärnsäkerhet och kontroll av kärnmaterial eller allmänhetens oro. Huvudområdena kommer att vara kärnämneskontroll, förhindrande av spridning av kärnmaterial, hantering av radioaktivt avfall, reaktorsäkerhet och mätning av joniserande strålning.

Huvudsyftet är att förbättra samarbetet genom nätverksbyggande, och på så sätt skapa ett brett europeiskt och globalt samförstånd i dessa frågor. Euratoms organ för kärnämneskontroll (ESO) och IAEA behöver FoTU-stöd och direkt bistånd för sina kärnämneskontroller. Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas samarbetet med blivande medlemmar i Europeiska unionen. GFC kommer bland annat att använda sig av utbildning för att bidra till att den kommande generationen europeiska forskare får kompetens och sakkunskap på området. Följande forskningsområden kommer att prioriteras:

- Hantering av radioaktivt avfall samt kärnämneskontroll.
- Säkerheten vid olika typer av reaktorer, mätning och metrologi i fråga om joniserande strålning.

2.2 Hantering av radioaktivt avfall och kärnämneskontroll

Hantering och lagring av använt bränsle och högaktivt avfall

När det gäller använt kärnbränsle och behandling och hantering av radioaktivt avfall kommer GFC att öka sin kunskap om grundläggande fysiska, kemiska och materialrelaterade vetenskapliga data om aktinider och produkter som innehåller aktinider.

De grundprocesser som styr beteendet hos bestrålat bränsle vid mellanlagring och geologisk deponering måste utforskas ytterligare.

GFC kommer att fortsätta att testa och utvärdera processer för effektiv separering av radiotoxiska grundämnen i använt bränsle och påföljande upparbetning av produkterna. Detta kommer att ske i samarbete med europeiska partner inom ramen för transmutions- och separeringsprogrammet. Vid sidan av detta experiment- och teoribaserade arbete kommer GFC att fortsätta att delta i nätverk och eventuellt ha en samordnande roll som i den internationella arbetsgruppen om bränsleutformning för acceleratorbaserade system.

Kärnämneskontroll och icke-spridning

Kärnämneskontrollerna skall vara ett direkt stöd till inspektoraten (ESO och IAEA) och operatörerna. Arbetet kommer att omfatta stödande grundforskning, t.ex. fortlöpande förbättringar av kärnämneskontrollerna för anpassning till det politiska läget, bland annat förändringar av kontrollsystemen, och teknisk utveckling. Verksamheten omfattar utveckling och utvärdering av instrumentering för förstörande och icke-förstörande provning, tillhandahållande av certifierat referensmaterial, inneslutning och övervakning, utbildning av inspektörer samt uppgradering och drift av laboratorier vid kärnkraftsanläggningar. GFC kommer att fortsätta att vara ESARDA-nätverkets (European Safeguards Research and Development Association) fokuspunkt.

Stärkandet av kärnämneskontrollen beror allt mer av informationsteknik för att förbättra effektiviteten och genomföra nya åtgärder. GFC kommer att arbeta vidare med miljö- och satellitövervakning och innovativa data- och informationssystem samt fortsätta arbetet med att förbättra kommunikations- och fjärrövervakningsteknik som gör det möjligt att utföra viss kärnämneskontroll på distans från högkvarteret. Samordningen med GFC:s bedrägeribekämpningsarbete kommer att utvecklas ytterligare.

GFC kommer även fortsättningsvis att bistå ansökarländerna i deras arbete med att överföra den tekniska delen av gemenskapens regelverk i fråga om kärnämneskontroll.

GFC är mycket engagerat i de internationella ansträngningarna att upptäcka förtäckt verksamhet och att bekämpa olaglig handel i kärnmaterial. GFC kommer att ytterligare intensifiera sin verksamhet och forskning på området så att det kan tillmötesgå framställningar från samtliga medlemsstater och kandidatländer. Den rättstekniska kärnvetenskapen kommer ytterligare att utvecklas.

GFC:s specialiserade kunskap och teknik som används vid Euratoms kärnämneskontroll skulle kunna ställas till förfogande för de internationella ansträngningarna för icke-spridning av massförstörelsevapen. För detta kommer GFC att söka sammanföra allt tänkbart expertkunnande och till fullo inbegripa sina partner inom ESARDA-nätverket.

2.3 Säkerheten i olika typer av reaktorer, mätning av joniserande strålning och metrologi

Säkerheten i olika typer av reaktorer

Den höga säkerheten vid kärnkraftverken i Europeiska unionen måste säkerställas. Några av nuvarande generations kärnkraftverk kommer fortsatt att vara i drift i åtminstone 20 år. GFC kommer att fortsätta att ge sitt stöd till tillsynsmyndigheter och kärnkraftverkens operatörer genom nätverksarbete om åldrande, metoder för upptäckande av skador, inspektion under drift och strukturell hållfasthetsbedömning. I GFC:s traditionella arbetsområden ingår analys och hantering av olyckor, validering av koder, systemanalys och utarbetande av metoder som tar hänsyn till riskerna, alla av stor betydelse för harmoniseringen inom Europeiska unionen och utvidgningen. Stödet till PHEBUS-programmet kommer att fortsätta. Stöd kommer också att ges till insamling och lättillgänglig arkivering av data från experiment, med särskilt beaktande av behandlingen och spridandet av dessa data.

GFC kommer också att stödja utvecklingen av en gemensam säkerhetskultur i de central- och östeuropeiska länderna, som kommer att omfatta driftssäkerhet, uppgradering av anläggningar, strukturell hållfasthet, förebyggande av olyckor och olyckshantering.

När det gäller kärnbränslesäkerhet kommer GFC att koncentrera sitt arbete på mekanisk och kemisk växelverkan mellan bränsle och kapsel och bränslets beteende vid hög utbränning. Bränslemodelleringskoden TRANSURANUS kommer att utökas ytterligare med nya data, vilka kommer att ges bred spridning, och ytterligare användare kommer att utbildas, inbegripet vetenskapsmän från de östeuropeiska länderna.

Tillsammans med näringslivet och institutioner för FoTU kommer GFC att medverka vid analyser och bedömningar av säkerhetsegenskaperna för de olika typerna av energiproduktionssystem som utreds i flera länder.

Mätning av joniserande strålning samt metrologi

Forskning om hur människor och miljö bäst skyddas mot joniserande strålning kan bara bedrivas med tillförlitlig dosimetri. GFC har sedan länge hög kompetens på strålskyddsområdet och inom metrologi, och kommer i ökad utsträckning att inrikta dessa kunskaper på detta område.

Radionukleidmättekniken kommer att inriktas på referensmätningar och utveckling av internationella normer för referensmätningar av radioaktivitet. Dessutom kommer man att ge stöd till kärnsäkerhet och säkerhetsnormer, övervakning av joniserande strålning i enlighet med fördraget och mätning av mycket låga nivåer av joniserande strålning kommer att genomföras.

GFC:s kompetens i fråga om spåranalys av radioaktivitet samt speciering kommer att vidareutvecklas för miljöskyddsaspekter.

PRELIMINÄR FÖRDELNING AV BELOPPET

Verksamhet	Belopp (i miljoner euro)
Hantering av radioaktivt avfall och kärnämneskontroll	186
Säkerheten på olika typer av reaktorer, mätning av joniserande strålning och metrologi	89
Personal för bevakning av urdrifttagandet av GFC:s föråldrade anläggningar	15
Totalt	290 ^{1 2}

¹ Av vilket ca 6 % kan anslås till förberedande forskning och upp till 2 % till utnyttjande av GFC:s egna resultat och tekniköverföring.

² Detta totalbelopp omfattar bidrag från GFC:s budget till centrets deltagande i indirekta åtgärder.

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR PROGRAMMETS GENOMFÖRANDE

1. Kommissionen skall efter samråd med GFC:s styrelse genomföra den direkta åtgärden på grundval av de vetenskapliga mål och innehåll som anges i bilaga I. Verksamhet som hör samman med denna åtgärd skall utföras av lämpligt institut inom GFC.
2. Vid genomförandet av sin verksamhet skall GFC där så är lämpligt och genomförbart delta i eller upprätta laboratorienätverk inom både den offentliga och den privata sektorn i medlemsstaterna eller europeiska forskningskonsortier till stöd för det europeiska politiska beslutsfattandet. Särskild uppmärksamhet skall ägnas samarbetet med näringslivet, särskilt små och medelstora företag. Forskningsorgan i tredje land kan också delta i projektsamarbete i enlighet med de relevanta lagbestämmelserna i artikel 6 och, i förekommande fall, enligt avtal om forsknings- och tekniksamarbete mellan gemenskapen och det tredje landet i fråga. Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas samarbetet med forskningslaboratorier och forskningsinstitut i kandidatländerna och länderna i Central- och Östeuropa och i f.d. Sovjetunionen.

GFC kommer att på lämpligt sätt fortlöpande hålla sig underrättat om kundernas och användarnas krav och behov, och kommer att se till att de blir delaktiga i verksamhet som kan beröra dem.

3. GFC kommer själv att sprida den kunskap som projekten resulterar i (med beaktande av konfidentialitetsbestämmelserna).

4. De kompletterande åtgärderna skall omfatta

- organisering av GFC-personalens besök vid nationella laboratorier, industrilaboratorier och universitet,
- främjande av rörlighet för unga vetenskapsmän (särskilt från kandidatländerna),
- specialiserad utbildning med betoning på kärnexpertis och kärnsäkerhetskulturen i Europeiska unionen,
- organisering av vetenskapsmäns och nationella experters (särskilt från kandidatländerna) besök på GFC:s institut,
- systematiskt informationsutbyte, bland annat genom anordnande av vetenskapliga seminarier, arbetsmöten och symposier samt genom vetenskapliga publikationer,
- oberoende vetenskaplig och strategisk utvärdering av projekten och programmen.

